

PELGRIMAGE NAAR IONA EN HAAR ABDIJ

Voor het blad van de oud-studenten van de UTP schreef Harry Wiggers een impressie van zijn reis naar Iona in het najaar van 2025. Beeldend beschreven, leuk en informatief, juist voor mensen die weinig van de Iona Community weten.

Op de muur, bij de ingang van Iona Abbey, staat een Keltische tekst: 'Am ear a théid a dh'í, théid e trí uairean ann'. Vrij vertaald: 'Zij die naar hier komen zullen niet een keer komen, maar drie keer'.

De reis

Ook ik ging nu voor de derde keer op pelgrimage naar het Schotse eiland Iona. Eerder al in 1999 en 2007. Deze keer samen met vriend en oud UTP-er Peter Huijbregts.

Het zijn niet de achthonderd kilometers die de reis er naartoe lang maken, maar het is vooral de afgelegenheid van Iona als een van de Binnen-Hebriden in de Atlantische Oceaan, een heel stuk verwijderd van het Schotse vasteland. Heel de omgeving wordt gevormd door oeroude natuur die vanaf Glasgow te bereiken is per trein, bus en een tweetal ferry's.

Vanwege teveel onzekerheden op het Britse spoor, voor wie er niet vertrouwd mee is, hebben we ons oorspronkelijke plan om vanuit Nederland met de trein te gaan losgelaten en reisden we met het vliegtuig. Na een middag en nacht in Glasgow stapten we bijtijds in de trein naar Oban. Vervolgens de ferry naar Mull en met de bus over het prachtige eiland in vijf kwartier naar de opstapplaats voor de ferry naar Iona in vijftien minuten. De lijnbus bleek al goeddeels gevuld te zijn met reisgenoten

naar dezelfde Abbey als bestemming. Daarbij waren maar liefst dertien Baptisten-dominees uit North Carolina. Ook alle anderen waren Engelstalig. Het was dus meteen ook duidelijk: voor het Nederlands waren Peter en ik de komende week op elkaar aangewezen.

Geschiedenis

Iona Abbey ligt op het eiland Iona ten westen van Mull. De vroegste voorloper van de abdij werd in de zesde eeuw gesticht door de Ierse missionaris Columba en zijn twaalf volgelingen. Zij waren kennelijk zeer onder de indruk van de natuur die hen omringde, want ze vestigden zich op Iona en deden van hieruit in de wijde omgeving hun missionaire werk. Zo heeft het christendom zich kunnen verspreiden over Schotland.

Het eiland Iona werd trouwens al eerder als een bijzondere plek gezien, een plaats waar hemel en aarde elkaar raken. Dat leidde er bijvoorbeeld al toe dat vrijwel alle vroege koningen van Schotland hier werden begraven.

Na de dood van Columba kwamen in de volgende eeuwen vele pelgrims om het graf van de inmiddels heilig verklaarde missionaris te bezoeken.

Begin dertiende eeuw werd in de abdij een Benedictijnse gemeenschap gesticht, waardoor de oorspronkelijke Keltische geloofstraditie in verdrukking kwam en uiteindelijk werd verdrongen door de Romaanse traditie.

Omstreeks die tijd werd ook een vrouwenklooster gesticht, de Iona Nunnery. Na de reformatie kwamen de abdijgebouwen, na al enkele eerdere plunderingen door de Vikingen, opnieuw in verval.

In de negentiende eeuw werd een eerste begin gemaakt met het herstel. In 1938 werd daartoe ook de Iona Community opgericht als een

oecumenische leefgemeenschap onder bezieling van initiatiefnemer George MacLeod. Zij zetten het restauratiewerk voort en zorgen er tot op de dag van vandaag voor dat de abdij het hele jaar rond bewoond wordt door steeds wisselende tijdelijke bewoners die lid zijn van Iona Community.

De leefregels van de gemeenschap zijn het dagelijkse gebed en bijbel-lezen, de wederzijdse rekenschap voor het gebruik van geld en tijd, geregelde onderlinge ontmoetingen en de bezinning en actie voor gerechtigheid, vrede en heil van de schepping

Wereldwijd zijn ruim drieduizend mensen verbonden met de gemeenschap: 280 leden, 2000 geassocieerde leden en 800 vrienden.

Wonen

Wanneer iemand besluit om naar Iona Abbey af te reizen is de aanname dat men dit doet om de Iona Community te vergezellen bij het bewonen van de abdij en zodoende bij te dragen aan het alledaagse abdielven en de verspreiding van de onderliggende spiritualiteit in gebed, woord en daad. Deze spiritualiteit wordt aldus onder woorden gebracht:

‘De Iona Community is een oecumenische gemeenschap van mensen met verschillende sociale achtergronden en uit verschillende christelijke tradities. Wij willen ons verbinden, onderling en met alle mensen van goede wil over de hele wereld. In die verbinding willen we (samen) werken, bezinnen en bidden voor gerechtigheid, vrede en heil van de schepping’.

De sfeer in de abdij kenmerkt zich door hartelijkheid en gastvrijheid. Na de ontvangst met koffie en thee ‘met iets erbij’, krijgt ieder een kamer toegewezen.

Vergeleken met mijn eerdere bezoeken waarvan ik me de kale witgepleisterde muren en zeer eenvoudige stapelbedden herinner, zijn de gastenverblijven nu gerenoveerd met mooie vloeren en gangen met aan weerszijden eenvoudige maar comfortabele twee- of driepersoons slaapkamers en meerdere nabije sanitaire ruimtes. Bovendien is er nu een lift voor wie de trappen een obstakel zijn.

Er is bovendien een centraal gelegen ‘Common room’, waar ieder op elk moment van de dag welkom is om anderen te ontmoeten. Dit stimuleert en realiseert wat in de leefregel van de community staat: ‘geregelde onderlinge ontmoetingen’ (wij hadden in deze ‘Common room’ een heel bijzondere ontmoeting met een Amerikaans echtpaar dat ons liet delen in enkele vragen met betrekking tot belangrijke levenskeuzes die zich aandienen).

Om de gezamenlijke zorg voor het wonen te waarborgen krijgt iedere gast een huishoudelijke taak van maximaal een halfuur toegewezen om op elke dag van het verblijf 's-ochtends te doen. Deze taken zijn beperkt van omvang en ook leuk, én verbindend, om in samenspel met anderen te doen.

In Iona Abbey wordt driemaal daags een maaltijd gebruikt. Dit is altijd een gezamenlijk gebeuren aan tafels van ongeveer tien personen. In lijn met de zorgzame omgang met de schepping die wordt nagestreefd, zijn de maaltijden in de abdij vegetarisch samengesteld. Niet overdadig, wel creatief, smakelijk, gul en voedzaam. Bovendien is de gang van zaken vanuit de keuken naar de tafels en aan tafel steeds een geolied gebeuren waarin zowel vrijwilligers als gasten een aandeel hebben.

Jammer, en wat mij betreft ook wat onbegrijpelijk, was dat het samen eten een behoorlijk lawaaiig gebeuren is waarbij de 'harde' eetzaal als een galmkast lijkt te fungeren. Dit is een van de punten waarin ik een gebrek aan leiding / sturing / visie heb ervaren, elk van de drie keren die ik in de abdij ben geweest. Ik kan deze herrie niet goed plaatsen bij het leven in een abdij die toch bovenal een plek van inkeer, beschouwing en gebed wil zijn. Enige ingetogenheid zou hier beter op zijn plaats zijn maar er is blijkbaar niemand die daartoe oproept. En waren het nu de dominees of waren het de Amerikanen die toch wat luidruchtiger zijn dan gemiddeld...?

De natuur

Vanaf Glasgow richting het Westen, wordt de natuur al snel mooi en steeds mooier. Die prachtige omgeving dringt zich de hele reis aan je op. Vanaf Iona zie je rondom in de Atlantische Oceaan kleine eilandjes liggen, de meeste onbewoond. Ronduit eerbiedwaardig is het eiland Staffa, gevormd door verticale basaltstaven met bovenop een vruchtbare laag grond. Geologisch zéér interessant! Papegaaiduikers te over en heel soms ook een walvisrug die even opduikt! Prachtige plek, schitterende ervaring!

Aan de zuidzijde van Iona is een rotsachtig gebied. We hebben daar met z'n tweeën een fikse wandeling gemaakt om af te dalen naar het strand. Al glibberend en wadend zijn we een heel eind gekomen, maar er zat teveel venijn in de staart om helemaal tot aan het water te willen. En bovendien ook wel zo'n eind uit de bewoonde wereld om teveel risico's te nemen. We werden daar blijkbaar wel geïnspireerd door de natuur want we bedachten heel vlot ons kleine inhoudelijke optreden voor de samenkomst voorafgaand aan het vertrek.

De volgende dag zijn we met enkele Amerikanen naar Columba's Bay gewandeld in een iets verderop gelegen al net zo ruig gebied. Op deze plek is Columba met zijn gezellen voor het eerst aan land gekomen. Het strand ligt vol met vuistgrote zeer oude stenen in allerlei mooie kleuren en samenstellingen, allemaal glad geslepen door de werking van de eeuwen. Vele Iona-gangers bezinnen zich hier, projecteren iets van wat eigen ballast is in zo'n steen en werpen deze vervolgens ver van zich af in het water met de gedachte: 'dat wil ik graag hier laten'!

Liturgie

De liturgie in de Abdijkerk verbindt de verhalen van de oude geschiedenis, over wat het wonen vertelt en spreekt zich dankbaar uit over het wonder van de natuur. En zo moet liturgie idealiter toch ook zijn; het voor God brengen van het dagelijkse leven in al zijn facetten.

Er wordt gebeden, gelezen en gezongen uit maar liefst drie bundels. De zang wordt begeleid door sprankelende en versterkte pianomuziek, die in de grote abdijkerk werkelijk schitterend klinkt. De teksten zijn erg mooi, soms ook verrassend, en verhalen over de ontmoeting met God in traditie, in jezelf, in ontmoeting en in natuur. Er is ook altijd een lezing uit de Bijbel en vaak een gedicht en/of een overdenking. 's-Ochtends wordt steeds een Psalm gelezen of gezongen.

Alle vieringen worden voorgegaan door leden van de community, soms ook erg jonge leden. Met alle goede bedoelingen pakt dit helaas niet altijd goed uit. Er is blijkbaar weinig aandacht besteed aan verinnerlijking van de teksten en aan de kunst van het voorgaan.

Sommige voorgangers hadden geen duidelijke voordracht en waren soms zelfs onverstaanbaar. Daarnaast is het nogal een gedoe met het wisselen met een ander van de drie gebruikte boeken en het opnieuw zoeken naar de juiste pagina. Deze onvolkomenheden komen de inkeer helaas niet ten goede en het verstoort soms de bedoeling om in de viering samen voor God te zijn.

De liturgie was trouwens wél een verademing toen er een viering was met brood en wijn, voorgegaan door een van de aanwezige Amerikaanse dominees, een vrouw in dit geval. De teksten van het avondmaal galmden helder, prachtig en krachtig door de abdijkerk. Het samen delen in de gaven was heel veelzeggend als symbool van alle mooie dingen die tijdens het verblijf op Iona voorbij komen. Het meest trof en ontroerde ons, in deze viering van brood en wijn helemaal los te zijn van te bekrompen ambtscultuur en dogmatiek in onze eigen katholieke kerk. En toch was de viering zo sacramenteel als maar zijn kan; er kwam echt verbinding tot stand tussen boven en beneden!

Tot slot

Wij hadden een indrukwekkende week op Iona en in de abbey. Dat is wat bovenal moge blijken uit het voorgaande. Dat de liturgie ons beiden, ondanks de mooie liederen en teksten, gaandeweg toch wat ging tegenstaan was jammer. Misschien kwam dit doordat de schoonheid en levendigheid van teksten en liederen onvoldoende hoorbaar en zichtbaar was bij sommigen van de voorgangers. Tegelijk waren het wel deze voorgangers die het leven in de abdij mogelijk maakten gedurende vier of zes weken. De ervaring van hun gastvrijheid is werkelijk prachtig en hun aller inzet is groots!

Peter en ik hebben voorafgaand aan de reis afgesproken dat ieder van ons zijn eigen thema's zou meenemen om het karakter van een pelgrimage te ervaren. We kozen daarom voor een week 'Silence and space', zodat we de ruimte en tijd voor onszelf zouden hebben (er zijn

daarnaast in de Abbey ook thematische weken om op in te schrijven). Om deze 'Silence and space' dus niet vrijblijvend te laten zijn hadden wij iedere avond samen een inhoudelijk gesprek. Uiteraard niks verplichtends om te doen, maar het werd tussen ons wel steeds een mooie ontmoeting en uitwisseling. We hadden nooit moeite om dit gesprek rijk te laten zijn; daarvoor was er teveel aan ervaringen die steeds om thematisering en verdieping vroegen. Het heeft ons als vrienden nog wat dichter bij elkaar gebracht. Persoonlijk kan ik zeggen dat ik enkele nieuwe inzichten heb ontvangen die in mijn dagelijkse leven inmiddels hun uitwerking krijgen. Iona werkt nog wel even door, wil ik maar zeggen! Wij willen iedere potentiële bezoeker van Iona Abbey wel het advies geven om niet onvoorbereid te gaan. Weet waarvoor je gaat en waarop je hoopt en neem ter plekke vooral eigen ruimte en vormen om dat na te streven. En wellicht is dit aan te vullen met een keuze uit onderdelen die de Community biedt.

Al met al vond ik ons bezoek aan Iona en haar Abbey een hoopvolle week in de verbinding met elkaar en met zovele medegasten die allemaal op zoek waren naar ontmoeting, verdieping en zin. Het hoopvolle dat hieruit sprak komt tot uiting in onderstaand gedicht 'Hope' van Emily Dickinson, waarvoor ik werd gevraagd om het voor te dragen in de abdijkerk. Het was een bijzondere ervaring dit te mogen doen op die plek!

"Hope" is the thing with feathers
that perches in the soul
and sings the tune without the words
and never stops – at all

And sweetest, in the Gale, is heard
and sore must be the storm
that could abash the little Bird
that kept so many warm

I've heard it in the chilliest land
and on the strangest Sea.
Yet, never, in Extremity,
It asked a crumb – of Me.

Harry Wiggers

Naschrift van de redactie van de Nieuwsbrief

De Iona Community is een complexe gemeenschap. Voor deelnemers aan een week in Iona Abbey zoals Harry Wiggers vormen de stafkrachten en vrijwilligers, die het verblijf in de Abbey mogelijk maken, het gezicht van de Iona Community. Maar slechts een klein deel is daadwerkelijk lid van de Iona Community. In 2025 waren drie stafkrachten Member. Soms zullen er onder de vrijwilligers ook geassocieerde leden en Members hebben gezeten, maar het merendeel heeft geen enkele formele band. En de stafkrachten en vrijwilligers worden niet uitgezocht op hun kwaliteit in het voorgaan van vieringen.

Wel is een belangrijk uitgangspunt, dat werken en bidden samen gaan. Dus worden stafkrachten en vrijwilligers uitgenodigd om ook voor te gaan in vieringen, eerst in de ochtendvieringen om 9.00 uur, die een vaste orde van dienst hebben, later ook in de

avondvieringen, die vrijer van opzet zijn. Zo kunnen zij taken gaan vervullen in de liturgie en kwaliteiten ontwikkelen, die zij nooit van zichzelf verwacht hadden. Het zijn dus lang niet altijd geschoolde voorgangers, die vrijwilligerswerk komen doen op Iona, maar vrijwilligers en stafkrachten die gaandeweg geschoold worden in voorgaan en soms zelfs hun roeping ontdekken.